

# KMETOVALEC.

Gospodarski list s podobami.

Uradno glasilo c. kr. kmetijske  družbe vojvodstva kranjskega.

Ureduje Gustav Pirc, tajnik družbe.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu, ter velja po pošti prejemam 2 gold. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno. — Inserat (oznanilo) v „Kmetovalcu“ stane enkrat objavljen na celi strani 16 gold., na  $\frac{1}{2}$  strani 8 gold., na  $\frac{1}{4}$  strani 4 gold., na  $\frac{1}{8}$  strani 2 gold. in na  $\frac{1}{16}$  strani 1 gold. Pri dvakratnem objavljenju 10% in pri trikratnem objavljenju 20% ceneje. Za večje inserate in priloge plača se po dogovoru. — Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, Salendrove ulice števil. 5.

Stev. 8.

V Ljubljani, 30. aprila 1887.

Leto IV.

**Obseg:** Vzgojevanje visokodebelnatih češpelj in sliv sploh. — Perutnistvo. — Apnena moka na sadnem vrtu. — O gojenju mladih konj v hlevu. — Nekatere trave, priporočene za krmo. — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske — Kmetijsko slovstvo. — Tržne cene. — Inserati.

## Vzgojevanje visokodebelnatih češpelj in sliv sploh.

Pričujoči članek posneli smo po R. Dolenčevi knjigi „Sadjarstvo“, I. del. O tej knjigi govorimo na drugem mestu. Iz članka je razvidno, da se je gospod pisatelj oziral na vseslovenske razmere ter da pozna vse stroke sadjarstva prav korenito. Bodi omenjena knjiga prav topla priporočena vsem slovenskim sadjarjem. Gospod Dolenc piše:

Da je lažje obirati sadje, posebno pa, da je bolj pripravno odpravljati ž njega kaj škodljivega, n. pr. mah ali prav za prav lišaj (parmelia parietina), ki se ga nahaja v mnogih krajih strašansko veliko po češpljevem drevju, je najbolje vzgojevati češplje le poldebelnate. Sicer pa je vzgojevanje češpljevega drevja popolnoma enako, bodi-si, da hočemo vzrediti visoka ali le polvisoka debela, namreč tako-le: V krajih, kjer češplje prav dobro uspevajo, in to so kraji bolj vlažnega podnebja (kakor na Pivki, na Dolenjskem, Gorenjskem, Štajerskem i. t. d., nikakor pa ne v Vipavi ali še celo na Krasu), ni potrebno češpelj nikdar sejati, ampak pomnožujejo se s korenničnimi vzrastki starejših dreves. Kjer je namreč za češpljo pravo podnebje, tam zažene starejše drevo iz bolj privršnih korenin vse polno pogankov, ki se spremené v bolj ali manj trnasto grmovje pa tudi drevje, ako se pusté mirno rasti. Ako se taki vzrastki na mestu, kjer rastejo, obrezujejo k večjemu dve leti, to je, ako se oprosté na spomlad stranskih mladik in trnov, zadobé se iz njih prav dobre sajenice za drevesnico. Tako pridobljenih drevesec ni treba prej kakor v tretjem letu izkopati ter v drevesnico presaditi. Presadé se pa ravno tako kakor hruške ali jablane, z edinim razločkom, da se prav

močno skrajšajo. Pusti se jim le za eno dobro dlan debelca nad koreniki, da se s tem prisilijo zagnati močne poganke. Od nastalih pogankov se pusti le najmočnejši mirno dalje rasti, vsi drugi se pincirajo. Pri tleh se češplje nikdar ne požlahtnjujejo. Vse daljnjo ravnanje v vzgojevanju debel je do cela enako onemu visokih jablan ali hrušek. Kadar dosežejo debelca zadostno visokost, 95 do 100 cm, požlahtné se s sedlanjem. Cepiči se morajo jemati iz najboljšega, to je najrodovitnejšega in najlepše rastočega češpljevega drevja, kajti sicer se ne dobé lepa in rodovitna drevesca. S požlahtnjenimi češpljami ali slivami se ravna dalje isto tako, kakor z jablanami ali hruškami, v drugič cepljenimi.

V krajih, kjer se češplje nič kaj dobro ne pomnožujejo po koreničnih pogankih, morajo se seveda sejati. Sejejo se pa tako kakor češnje; zato ni treba o tem še dalje govoriti. V drevesnico se presadé enoletni divjaki. V dosti krajih mislijo ljudje, da koščice, pridelane na drevju, iz koreninčnih izrastkov vzgojenem, niso kaljive; ali to je čisto prazna vera.

Navadno se češplje kar nič ne vzgojujejo v drevesnici, kjer se zasajajo v veliki množini (kakor v najnovejšem času na Pivki. Čast!), že celo pa ne požlahtnjujejo. Toda, kdor vzgoji le enkrat češpljevo drevje v drevesnici, posebno pa, če ga požlahtni, vzgojeval ga bode potem vedno; kajti veselje je videti, kako raste lepo, čvrsto, skoraj brez vsega trnja tako drevje, in tako rodi veliko redneje ter veliko lepši in debelejši sad. Ako se hočejo namesto češpelj vzgojevati druge vrste sliv, ostane vse pri tem, kar smo tu povedali o vzgojevanju češpelj; razloček je samo v tem, da se za požlahtnjenje vzamejo namesto češpljevih slivni cepiči.

Iz koščic pridelane češplje so rodovite, a rodé

malo manj zlahtno sadje kakor njih matrne rastline. To velja še posebno o ringlotih. Ako se sejejo, rodé zadobljena drevca brez vsega požlahtnjenja prav lep sad. Ravno to velja tudi o koreničnih vzrastkih, ki so iz koreník takega drevja zagnalih ako se vzgoji iz njih drevje.

## Apnena moka na sadnem vrtu.

Sedaj bode čas, tako poroča Ph. Gerhardt-Sonnenschied v „Praktischer Rathgeber im Obst- und Gartenbau“, da pričnemo z delom, katero je pa še malo znano, a nepreceno; to je namreč potresanje drevja z apneno moko. Za to delo je najboljši oni čas, v kojem se začno cvetni popki napenjati in pa vlažen miren dan, tedaj obvisi namreč apnena moka na vseh delih dreves. Smoter potresanju je:

1. Da se drevesni vrhovi mahu, lišajev in mrčesov očistijo. Moka ostane na mahu in lišajih, in jih za mori ter pkonča zalego mrčesov.

2. Da se zavarujejo cvetni popki proti mrčesu in utrdijo proti škodljivem vremenu. Apnena moka na zunanjih delih popkov brani mrčesom, da jajčkov v popke ne zalegajo.

3. Da se zemlja pod drevjem gnoji.

Moko narediš tako: Dobro žgano apno naškropiš z vodo (na eden stot apna dvajset litrov vode). Apno spraviš na kup, pokriješ ga z ruševino, katero tako stlačiš, da zrak ne more do apna. Čez 3 ali 4 dni je apnena moka dobra v rabo.

Razprašiš jo tako: Pri majhnih drevesih mečeš jo od tal, pri velicah z lestve v vrhe dreves. Posebnih priprav za to ne poznam. Po moji misli jih še nič ni, ker kolikor je meni znano, ne rabijo in ne poznajo še nikjer apnene moke, kot ljudje našega kraja, ki so me zadnjo jesen popraševali po vzroku rodovitnosti mojih dreves, česar jim nikakor nisem prikrival.

## O gojenju mladih konj v hlevu

piše v „Oeconom-u“ živinozdravnik E. Weiglein: Vzrok vsem napakam konjskim je slabo gojenje v hlevu in slabi vzgledi.

Med temi napakami so nekatere, katere jim gotovo v starost preidejo in ki so ljudem celo nevarne. Tudi cena se jim zelo zniža. Žrebeta menjajo svojo prvotno dlako od šestega do osmega meseca. Tedaj jih zelo srbi in grize; zaradi tega se radi drgnejo. Ako se jim bližaš in jih po vratu, glavi ali po hrbtu popraskaš, strmel bodeš, tako mirni bodo in stiskali se bodejo k tebi hvaležno in hrepeneče, kažoč, da jim dobro dé. Nič boljšega nego če primeš ščet in konjsko česalo (štrigelj), dobro snaži, a pazno in pametno, pa le ne s česalom, ampak le s ščetjo; ono je še preojstro za mehko kožo in kosti, ki ven mole. Tako stori dvakrat na dan, ne da bi žrebe ustrašil, in kliči je z mirnim in mehkim glasom po imenu, katero žrebeta prav dobro pomnijo.

Tako si vse lahko dosegel, kajti snaženje v tem času vedno nemirnim konjem dobro dé. Snažec vzdigni žrebetu sem in tja kako nogo, pa le malo, potem jo postavi zopet polagoma na tla in ob enem praskaj in snaži noge; žrebetu to dobro dé in pozabi na to, kar se ž njim godi; tedaj vsakokrat, kadar nogo vzdigneš, udari parkrat zlahkoma na kopito z lesom od ščeti, in tako si žrebe brez težave privadil popolnoma snaženju ter vzdigovati in podajati noge. Priveži mu še ovraten jermen, spusti kobilu na plano in žrebe pojde rado za njo in privadilo se bode lahko vratnemu jermenu ter privezovanju za uzdo.

## Perutnistvo.

Francozi dobivajo za kokošja jajca, prodana v inozemstvo vsako leto po 35 do 40 milijonov frankov v deželo. Iz tega moremo sklepati, da ondi perutnistvo s posebno marljivostjo in spretnostjo gojijo. Imajo mnogo praktičnih izkušenj ter so posebno opazni pri izbiranji kokelj in v pripravah za valitev. Pri nas na deželi redi vsak kokoši, pa malo jih je, ki bi tako opazno in razumno ravnali, da bi res imeli dobička.

Kokoši vse jedo, kar dobijo: meso, zrnje, zelenjavo. Če niso zaprte, iščejo si same v hrano: žuželk, črvov, zrne, trave itd. Tako nam delajo malo skrbi. Zadostuje, če jim časi kaj zrnja navržemo, zlasti kedar zavoljo slabega vremena ne morejo od doma.

Drugače pa je, koder imajo kokoši zaprte. V tem slučaju časi precej stanejo, zlasti če so jajca po ceni. Kdor sploh kokoši redi, naj gleda na to, da mu bodo tudi po zimi nesle, kedar so jajca draga. V to svrho treba skrbeti kokošim za toploto in primerno hrano, rastlinsko in živalsko.

Tla treba s stolčenim apnom posipavati. Apno je namreč kokošim potrebno zavoljo jajčnih lupin, katerih brez njega ne morejo narejati. Po kotéh na suhem morajo biti kupi pepela za kopanje, da se nadležnega mrčesa iznebijo.

Kokošim je dobro tudi nekoliko živalske hrane dajati. Zatorej priporočamo kuhinjske odpadke: kuhane preostanke mesa, maščobe, drobovino od rib, piščet itd. Vse to se drobno zaseka, pomeša z ostanki drugih jedil, dodenese malo moke, dolije kislega mleka itd. ter naredijo majhni svalki ali hlebiči. Teh se daje ali nastavlja kokošim redno in toliko da vsaka živalca nekaj dobi, tudi če je mlajša in slabša mimo drugih. Tako bodo kokoši zmeraj krepke in zdrave, posebno če se jim nekaj zelenjave, na primer salate, kapusovega perja, zelene detelje položi in časi ječmena ali ovsa vrže.

Vode morajo zmeraj imeti, tudi po zimi, vendar paziti je, da ne zamrzne. Če je kurnik združen s hlevom, pričakovati je zanesljivo, da bodo kokoši tudi po zimi jajca nesle.

Treba je še gledati na to, da bodo jajca velika in težka: V to svrho je izbrati pravo kokošje plemo, kajti vsako plemo ni pripravno da bi neslo jajca. In

torej moramo tudi tukaj izbirati takšna plemena, katerih kokoši rada in obilno jajca nesejo. Pravo plemo pogoditi, je zelo važno.

Jajca rabijo mnogovrstno, najbolj kot jed ljudem, zatem pa še, da se iz njih izvalijo mladiči v pomnožitev kokošjega roda, pa tudi za tečne in mastne pečenke.

Valiti dajejo mladiče kokljam. Toda Francozom rabijo tudi posebne strojne valilnice. V to svrho nastala so uže večja podjetja, koder veliko piščet izvalijo na umeten način ter jako mnogo denarjev spečajo.

## Nekatere trave, priporočene za krmo.

Različne vrste trav so glavni sestavni del zelene odeje naših naravnih in umetnih travnikov ter pašnikov. Zato naj se kmetovalec potrudi spoznati najvažnejše dobre trave, in to tem bolj, ker mnogokrat seje vsled nevednosti trave, ki niso le malo vredne, ampak so kar naravnost škodljiv plevel. Travno seme je precej drago, ceneje ga moremo dobiti si, ako ga sami naberejo. Stare ženice, bolj odrasli otroci, posli, kadar utegnejo, so primerne osebe za nabiranje semen. Delo, zvršeno od teh oseb, malo stoji. Kdor pa hoče seme kake rastline nabirati, mora prej rastlino in nje svojstva dobro poznati. Ker postaja pridelovanje krme vedno važneje za naše kmetijske razmere, podajemo s pričujočim člankom pouk o nekaterih vrstah trav pojasnjujoč besede z dobrimi podobami. Omenjamo, da so navedene trave le del velike množice dobrih trav, in da hočemo ob priliki še druge trave popisati.

Svinjski rep (nemški *Timotheusgras*, latinski *phleum pratense*), podoba 28, spada med najboljše trave. Svinjski rep je pozna, malo občutljiva trava, ki daje mnogo krme, posebno dobro raste na namakanih travnikih in na travnikih, ki imajo mrzlo, šotasto zemljo. Za take zemlje je svinjski rep najboljša trava. Mlad pokošen je mehak, in živina ga rada je, če je pa naredil uže klasje, potem daje trdo seno, ki je le za konje. Sam za se ne preraste njive, zato naj se meša z drugimi primernimi travami ali z deteljo. Svinjski rep pomladi kmalu ozeleni, cvete pozno in zdrži več let.

Trpežna ljulika (nemški *englisches Raygras*, latinski *lolium perenne*), pod. 29., raste ob potih in na travnikih, koder jo je lahko spoznati na njenih sočnih, temnozelenih listih. Cvete od junija do avgusta, seme pa zori od srede julija naprej. Ta trava zdrži na njivi sicer le tri leta dobro, vender jo zelo priporočajo, ker daje izvrstno krmo, bodi si zeleno ali posušeno. Trpežna ljulika zemljo gosto zarašča, zato med njo plevel ne more uspevati. Nje dobra lastnost je tudi ta, da jo je mogoče uže zgodaj spomladi kositi. Trpežno ljuliko rabijo tudi za napravljanje trate po vrtilih.

Šopulja (nemški *Fioringras*, latinski *agrostis stolonifera*), pod. 30., raste na vsaki zemlji, posebno

rada na vlažnih, šotastih tleh. Šopulja daje več košenj ter raste še pozno jeseni, zato je izvrstna za pozno pašo. Na suhi, slabi zemlji pa šopulja otrdi, da živali ne marajo za njo.

Travniška bilnica (nemški *Wiesenschwingel*, latinski *festuca pratensis*), pod. 31., je prav dobra travniška rastlina. Ta trava mnogo let zdrži in večkrat uže konci maja cvete. Travniška bilnica uspeva na srednje vlažni zemlji ter daje mnogo dobre krme. Kositi jo je najpozneje kadar cvete, ker pozneje izgubi redilnost.

Device Marije proso (nemški *Zittergras*, latinski *briza media*), pod. 32., je dobra trava za suhe lege. Vsled nje oblike jo je prav lahko spoznati.

## Gospodarske novice.



Umrli je dné 19. aprila v Ljubljani gospod

**dr. Franc Schiffer,**

profesor medicine, c. kr. zdravstven svétnik, časten meščan ljubljanski i. t. d. Ranjki bil je ravno petdeset let ud c. kr. kmetijske družbe, namreč od 5. maja 1837. Bodi spomin vrlega moža v spodbujajo vsem onim, ki morejo na ta način kmetijstvo podpirati, blagi mož naj pa v miru počiva.

\* Čebelar v Mojstrani gospod M. Ambrožič bil je odlikovan na čebelarski razstavi, ki je bila tekom meseca aprila na Dunaji.

\* Gosp. profesor Ivan Franke v Kranji, med Slovenci dobro poznan po knjigi, ki jo je spisal o umnem ribštvu, dobil je od c. kr. kmet. ministerstva podpore za zgradbo ribje valilnice v Trbojah pri Kranji.

\* Tečaje za požlahtnjevanje trt bode imel po naročilu c. kr. kmetijskega ministerstva gosp. Gustav Pirc v naslednjih krajih: Na Čatežu 2. maja dopoldne, v Veliki Dolini 2. maja popoldne, pri Sv. Križu 3. maja dopoldne, v Kostanjevici 3. maja popoldne in v Leskovcu 4. maja dopoldne. Dopoldne prične se poučevanje ob 8. uri, popoldne pa ob 2. uri. Število udeležencev teh tečajev je omejeno; zaradi udeležbe zglasiti se je pri c. kr. okrajnem glavarstvu na Krškem.

\* Za dobro, čez zimo ohranjeno sadje bil je odlikovan s srebrno kolajno na vrtnarski razstavi na Dunaji gospod Fr. Lenček, posestnik na Blanci in ud c. kr. kmetijske družbe kranjske. Gospod Lenček razstavil je našo domačo jablčno sorto „dolenjsko (sevniško) voščenko“. Imeli smo priliko razstavljeno sadje na Dunaji videti in reči moramo, da je bilo Lenčkovo sadje med najlepšim.

\* Enketa za osuševanje Ljubljanskega barja. Enketa veščakov, ki ima razsoditi, kateri načrt Podhagskega za osuševanje barja naj bi se vzprijel, pričela se je 20. aprila ob 9. uri v magistratni dvorani v Ljubljani. Enketi predsedoval je dr. Kosler, navzoči so bili od poljedelskega ministerstva odposlani melioracijski inženjer Eduard Markus, predsednik odboru za osuševanje barja g. Trtnik in v enketo po vladi poklicani in od raznih zastopov odposlani gg. deželna odbornika Detelja in Dežman, stavbeni svetnik Ziegler, inženjer Lippert, nadinženjer Stedry, deželni inženjer Hrasky, stavbeni svetnik Potočnik, mestni inženjer

Duffe, posestnik Fran Kotnik z Vrda, glavni odbornik c. kr. kmetijske družbe Josip

Lenarčič z Vrhnik in Peruzzi. Razgovarjali so se najbolje o

vprašanji, ali naj se zvrši Podhagskega

prvi načrt, da se množina vode odpelje po Gruberjevem ka-

nalu, ali pa alternativni načrt, to je po

Ljubljani, ki bi stal do

1,800.000 gld. Po obširni razpravi, o kateri

bodemo še natančneje poročali, izrekla se

je enketa soglasno za alternativni projekt. Jako važen je

ukrep enquete, da se stroški, katere je določil gospod Podhagsky za urejenje Malega grabna, Ižice, Iške, za napravo zapornice pri Iški in pri Gradaščici, za urejenje Šujce in Curnovega grabna v skupnem znesku 377.000 gld., iz skupnega proračuna izpusté ter v zmislu melioracijske postave z dne 30. junija 1884. l. uravnajo posamično.

Vse razprave bile so velike važnosti za Ljubljansko mesto, kakor tudi za barjane. Posebno zanimivo debato sprožil je g. Fran Kotnik z Vrda, predlagajoč, naj enketa izreče prošnjo, da c. kr. vlada, ki pobira vodno mitnino po Ljubljani na Vrhnik in v Ljubljani, skrbi tudi za to, da bode Ljubljanska plovna.

G. Lenarčič dodal je temu predlogu še to: Naj bi se država, ki pobira na Ljubljani mitnino, ne stori pa ničesar za plovbo po tej reki, naprosila, da uvrsti Ljubljano mej državne reke. Konečno je določil se naslednji proračun za melioracijo ljubljanskega barja po alternativnem projektu g. Podhagskega: za uravnavo Ljubljane 973.600 gld., za uravnavo Gruberjevega kanala in za odpeljavo vodá z Golovca 435.000 gld.; za napravo zapornice pri Gradaščici 4000 gld., vkupe 1,412.600 gld. Naposled izrekel je predsednik g. dr. Kosler melioracijskemu inženjerju kmetijskega ministerstva g. Edvardu Markusu zahvalo na njegovem

izvrstnem sodelovanju pri enketi. G. Markus pa je odvrnil zahvalo na izvrstno delovanje enquete same in izrekel gorko željo, da bi, ako Bog da, zvršil se predloženi in sedaj nekoliko popravljeni načrt v srečo in blagostanje prebivalcem barja in v veliko korist prebivalstvu glavnega mesta. Tudi načelnik odboru za osuševanje barja deželni uradnik gosp. Trtnik izrekel je vsem udom enquete, posebno g. Markusu, gorko zahvalo, katerej so navzoči pritrdili. Zborovanje enquete trajalo je do



Podoba 28.



Podoba 29.



Podoba 30.

všetega 22. aprila.

\* Goved murcedolske pasme, nakupljeno iz državne subvencije, prodajal bo glavni odbor c. kr. kmetijske družbe v četrtek 26. maja popoldne ob 3. uri pri „Bavarskem dvoru“ v Ljubljani. Prodaja govedi vršila se bode kakor po navadi, sicer bomo pa objavili v prihodnji številki pogoje za dražbo te govedi.

## Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 33. Kje je dobiti starih železniških šin? (J. Kr. prof. v K.)

*Odgovor:* Jakob Nekrep v Ljubljani prodaja stare železniške šine, ki so pa še prav dobro ohranjene. 100 kgr. stoji 7 gold. Šina vaga nekaj čez 200 kgr. Pri večjih naročilih daje imenovana tvrdka znaten rabat.

*Vprašanje 34.* Spomladi hočem kupiti plemenskega bika. Svetujte mi, ali naj kupim beljanskega ali muricodolskega bika? (P. Š. v K.)

*Odgovor:* Na to vprašanje ni prav lahko odgovoriti. Predno se odločite za to ali ono pasmo, predudariti Vam je več reči. Ako Vam je največ do mleka, potem ima na vsak način prednost beljanska pasma. Želite pa vzrejati lepo vprežno in klavno goved, potem Vam pri-

poročamo muricodolsko pasmo. Ozirati se pa morate tudi na Vaše posebne razmere t. j. na kupčijske in krajevne razmere. Laški in južno-štajerski trgovci ne marajo za drugo nego za sivo goved, ko Korošci, Tirolci in Bavarci pa kupujejo na Gorenjskem izključno le cikasto živino. Beljanska goved je kočljivejša od muricodolske, vendar pa prva hitreje odebeli nego zadnja.

*Vprašanje 35.* Kje je dobiti ameriških trt? (P. Z. na F.)

*Odgovor:* Ameriške trte prodaja dr. Geršak v Ormužu. Dobiti jih je tudi po okrajnem glavarstvu od c. kr. kmetijskega ministrstva. Svojim udom pri-skrbi ameriških trt tudi društvo za varstvo vinarstva v Avstriji. Društvo ima svoj sedež na Dunaji. Sicer se pa bodete za letos uže tako prepozno zglasili za ameriške trte.

*Vprašanje 35.* Moja goved, ki je beljanske pasme, je zelo dolgodlaka ter mršava. Slišal sem, da priporočajo goved striči. Tudi jaz bi rad to izkusil, a želim prej Vaše mnenje zvedeti. (S. C. v L.)

*Odgovor:* Mlada beljanska goved je vedno precej dolgodlaka, zlasti pa po zimi. Striženje govedi je dobro, a treba je zaradi prehlajenja pazljivo ravhati. Ako svojo goved pridno snažite in češete, ako jo dobro krmite ter ji skrbite za primerno gorak hlev, potem goved ne bode mršava.

*Vprašanje 37.* Imam zelo plitvo, prodasto zemljo, ki bi jo rad zasadil s kakim sadnim drevjem. Po-

skušnje z jablanami in s hruškovim drevjem se mi niso sponesle. Bi mi li vedeli, kako drugo drevje svetovati? (Dr. F. L. v G.)

*Odgovor:* Za Vašo zemljo, ki nam je sicer znana, priporočamo Vam črešnjevo drevje. Črešnjevo drevje Vam bode gotovo dobro in čvrsto raslo ter tudi dobiček prinašalo, ako bodete prave sorte sadili. Vaše podnebne razmere podobne so zelo ljubljanskim, tukaj pa na vrtu kmetijske družbe zgošnje črešnje redno konci junija zorijo.

*Vprašanje 38.* Veliko, zobato kolo moje mlatilnice se je zlomilo. Kam naj dam mlatilnico popraviti? (Fr. Ž. v D. P.)

*Odgovor:* Pišite v tovarno, od katere je mlatilnica kupljena, naznanite ji znamko stroja, to so črke, ki so na vsakem železnem delu stroja vtisnene, ter povejte, katero kolo želite. Tovarna Vam bode precej ustregla in to za majhne denarje, ker ima posamezne dele strojev, katere ona izdeluje, vedno na razpolaganje. Ako daste kolo kje drugje uliti, stalo Vas bode veliko več.

*Vprašanje 39.* Kaj je vzrok, da krava tretjega teleta svojega neče dojiti in se ga boji ter skoči kar v žleb, kadar ga zagleda, ko je pa prvi dve teleti rada dojila. Blagovolite naznaniti, kako to neprimerno odpraviti? (H. L. pri Sv. V. nad Cerknico.)

*Odgovor:* Po našem mnenju morda dela tele, kedar sesa, kravi bolečine na vimenu.

Preglejte torej vime, če ni morda bolno. Drugega sveta Van ne vemo dati. Morda kedo iz med čast. bralcev kaj več o tej reči ve? Prosimo poročil.



Podoba 31.



Podoba 32.

## Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Vabilo na občni zbor c. kr. kmetijske družbe, ki bode v četrtek dné 26. maja 1887 ob 9. uri dopoldne v dvorani mestne hiše v Ljubljani.

Program obravnavam bode ta-le:

1. Prvomestnik prične zborovanje.

2. Poročilo o delovanju centralnega odbora.

3. Predlog družbenega računa za l. 1886. in proračuna za l. 1887. (Račun in proračun določata se gg. družbenikom še v pravem času razpoložena sta pa v nadroben pregled v pisarni kmetijske družbe.)

4. Volitev predsednika. (Ker je lanska izvolitev gospoda predsednika veljala le za dobo odstopivšega predsednika gosp. barona Wurzbacha, in ker je ta doba letos dotekla, voliti je vsled družbenih pravil §. 22. predsednika v novič.)

5. Volitev podpredsednika namesto gospoda Jos. Fr. Seunig-a, izstopivšega po §. 22 družbenih pravil.

6. Volitev odbornikov v centralni odbor in sicer namesto po §. 22. družbenih pravil izstopivših gg. odbornikov: Otona Detelje, W. Golla, Jos. Lenarčiča, Karla Neweklovskega, dr. Jos. Poklukarja, Luke Robiča, Fr. Witschela in dr. M. pl. Wurzbacha.

7. Volitev dveh računskih preglednikov.

8. Poročila in predlogi centralnega odbora, med temi tudi predlog o preureditvi družbenih pravil.

9. Poročila in predlogi podružnic.

10. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Opomba. Podpisani odbor vabi gg. družabnike v dan občnega zbora popoldne ob pol 5. uri na ogled novih nasadov na družbenem poskusnem vrtu.

Centralni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, meseca aprila 1887.

Gustav grof Thurn,

predsednik.

Gustav Pirc,

tajnik.

## Kmetijsko slovstvo.

Sadjarstvo ali ovočarstvo. I. del. Navod k umnemu izgojevanju lepega, krepkega sadnega drevja, s posebnim ozirom na osnovo, vreditev in oskrbovanje drevesnic ljudskih šol. Spisal R. Dolenc, vodja deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole v Grmu.

To je naslov gospodarski knjigi, ki je ravno izšla pri Krajcu v Rudolfovem. Uže v predzadnji številki našega lista opozorili smo naše čast. bralce na to preizvrstno strokovno knjigo. Gospod Dolenc, ki je v sadjarstvu strokovnjak skozi in skozi, podal nam je s svojim „Sadjarstvom“ knjigo, koje smo Slovenci zelo potrebovali. Knjiga obravnava sicer le vzgojevanje sadnega drevja, a ravno o tem nam je najbolj primanjkovalo dobrega spisa. Glavni pogoj dobremu sadjarstvu je dobro sadno drevje; kako slabo pri nas za to reč še skrbijo, znano je sploh. Slovenske knjige, ki se s tem predmetom bavijo, prepisane so iz nemškega ter največ našim razmeram nikakor ne zadostujejo. V teh knjigah popisani so načini po katerih se sedaj v nobeni drevesnici več ne vzgojuje drevje.

Pisatelj „Sadjarstva“ R. Dolenc ima pa v tej stroki uže nad dvajsetletne izkušnje, zato pa v njegovi knjigi vsak stavek kaže, da jo je spisal strokovnjak, ki je bil praktično in teoretično kos svoji nalogi. Spis je skozi in skozi samostojen, nad 60 pridejanih, od g. Dolenca samega risanih podob pa dobro pojasnjuje berilo. Ako rečemo, da je vsebina knjigi s strokovnjakega stališča presojena, izvrstna, ter da si more vsak pameten sadjar po tem navodu svojo drevesnico brez drugega pouka popolnoma pravilno urediti, menimo, da smo s tem knjigo pravično ocenili ter najboljšo in največjo pohvalo o nje rabnosti izrekli. Priporočamo knjigo vsem slovenskim sadjarjem, posebno pa ljudskim učiteljem, katerim menimo da bode knjiga najboljše ustregla. Pridnemu založniku pa želimo tudi dobrega uspeha, da dobimo potem preje druga dva dela celega spisa kmalu v roke.

Knjigo je dobiti pri založniku J. Krajc-u v Rudolfovem za 75 novčičev s poštnino vred.

## Tržna poročila.

### Žito in poljski pridelki.

V Ljubljani 27. aprila: Hektoliter: pšenice 7 gld. 05 kr., rži 4 gld. 87 kr., ječmena 4 gld. 39 kr., ovsa 2 gld. 92 kr., ajde 4 gld. 22 kr., prosa 4 gld. 74 kr., turšice 5 gld. 04 kr., leče 12 gld. — kr., graha 18 gld. — kr., fižola 11 gld. — kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 32 kr., 100 kilogr. sena 3 gld. 03 kr., 100 kilogr. slame 3 gld. 13 kr.

V Kranji 25. aprila: Hektoliter: pšenice 7 gld. — kr., rži 5 gld. 04 kr., ovsa 3 gld. 25 kr., turšice 5 gld. 20 kr., ječmena 4 gld. 80 kr., ajde 4 gld. 55 kr.; 100 kilogr. sena 3 gld. 75 kr., 100 kilogr. slame 3 gld. 04 kr.

V Rudolfovem 4. aprila: Hektoliter: pšenice 7 gld. 81 kr., rži 5 gld. 86 kr., ovsa 2 gld. 61 kr., ajde 4 gld. 23 kr., turšice 5 gld. 21 kr.; 100 kilogr. krompirja 3 gld. — kr.

Na Dunaji 21. aprila: 100 kilogramov: pšenice gld. 9.30 do 10.40, rži gld. 7.25 do 7.60, ječmena gld. 6.50 do 9.50, ovsa gld. 6.30 do 7.30, turšice gld. 6.50 do 6.80.

V Budapešti 21. aprila: 100 kilogramov: pšenice gld. 9.05 do 9.50, rži gld. 6.65 do 6.90, ječmena gld. 6.50 do 8—, ovsa gld. 6.25 do 6.50, turšice gld. 5.70 do 5.80.

### Klavna goved.

Na Dunaji 18. aprila: Ogerski pitani voli gld. 47 do 57.50, galic. pitani voli gld. 48 do 58, nemški pitani voli gld. 52 do 62, biki in krave gld. 46 do 52 za 100 kilogr. mesarske vage t. j. z vsem lojem in s polovico glave.

V Presburgu 18. aprila: Ogerski pitani voli gld. 48 do 59, nemški pitani voli gld. 52 do 62 za 100 kilogr.

### Š p e h.

V Ljubljani 27. aprila: 1 kilogr. 60 kr.

V Kranji 25. „ 1 „ 62 „

V Rudolfovem 4. „ 1 „ 56 „

V Celovcu 7. „ 1 „ 63 „

Na Dunaji 21. „ 1 „ 48 „

# **INSERTATE**

»prejema „Kmetovalec“ po ceni zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljanja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

## Najboljši in najboljznani poljski

### **gips (mavec)**

ima naprodaj uljudno podpisani. Ob enim naznanjam, da je moja zaloga gipsa ravno tam, koder jo je pred leti imel Železnikar in da bodem prodajal gips po najnižji ceni. (55—1)

Za mnogoštevilna naročila se priporoča vsem kmet-skim gospodarjem in sploh takim, ki gipsa rabijo

**Josip Suschnig, trgovec v Kranji.**

Tovarna za kostne pridelke in lim  
**Luckmann-a & Bamberg-a**  
v Ljubljani

priporoča svoja zelo uspešno učinkujoča

**umetna gnojiva, kostne  
moke in superfosfate**

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje se vpošlje cenilnik in prospekt.

(40—4)

## BRATA EBERL

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši g. Ivan Vilharja  
prodajata

**oljnate barve, lake, firneže**

kemične in prstene barve lastnega izdelka, čopiče ter vse v nje stroko spadajoče blago na debelo in drobno.

Posebno se priporočajo oljnate barve v kosi-tarskih (plehastih) posodah za trgovce in pro-dajalce, pri čemur opomnimo, da se naše barve ne smejo zamenjati z navadnimi kakor se sploh prodajajo, kajti od nas prodajane barve so ke-mično čiste in s pravim, z lanenega olja iz-delanim firnižem ribane. (46—3)

## Zahvala.

V dolžnost si štejem, zavarovalnemu društvu „AZIENDA“ po tej poti javno zahvalo izreči, ker mi je to društvo po glavnem zastopniku gospodu Jo-sipu Prosencu v Ljubljani škodo, katera me je vsled požara 10. t. m. zadela, že danes, to je tretji dan po nesreči, popolnem izplačalo.

Jaz moram to jako solidno društvo vsem posest-nikom prav gorko priporočati, kajti uverjen sem, da bode vsak zavarovanec, tako kakor jaz, z zavarova-njem pri „AZIENDA“ popolnem zadovoljen.

Godešiče, dne 13. aprila 1887.

France Bergant,  
soseskini mož, priča.

Lorenc Starman.  
(54—1)

## V najem

se daje

**štiri njive ležeče na Ljubljanskem  
polju prav blizo mesta.**

Njive merijo 5 oralov in 924 □° ter jih je mo-goče precej prevzeti. (49—3)

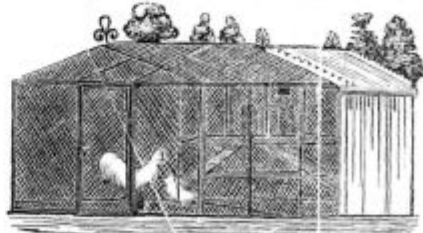
Natančnejše pogoje se izve v  
Frančiškanski ulici št. 12, I. nadstropje.

(3—6)

## „Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta gld. 2.30, četrta leta gld. 1.15.

**Pocinjena, bodeča žica (drat) iz jekla.**



**S strojem  
pletene  
mreže  
iz žice (dratu).**

Trpežno! Hiša za 10 kokoš. Trpežno!

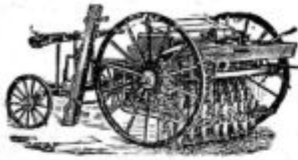
Ograje za vrte, gozde, parke i. t. d., kakor vse sorte mrež za kur-nike in za hiše za fazane. Varnostne mreže proti ognji, mreže za oknja, mreže za sejati pesek in suto, torbe čez gobec za govejo živino in za pse. Dratene vrvi vsakovrstne sestave. Železne vrste in stavbe iz železa sploh. Vse to izdeluje:

**Eisendraht- und Maschinendrahtgeflechts-Fabrik und Bauschlosserei  
Franz Schröckenfuchs in Waidhofen a. d. Ybbs.**

Ograje iz pocinjene dratene mreže ne stanejo več kakor dobre lesene ograje, so pa neizrečeno trpežne in dajo »grajenemu prostoru« lichen in gospodski obraz. Proračune določijo se zastoj in poštne prosto. (27—5)

## Anton Reissenzahn

tovarna gospodarskih strojev in livarna železa  
v Bubni pri Pragi.



Ta tovarna priporoča svoje prav cene izdelke, ter jamči za njih dobro sestavo in trpežnost. V zalogi ima: mnogovrstne pluge, brane, valjarje vsake sestave, stroje za sejat vseh sistemov, senene grablje za vpregati, stroje za košnjo žita in trave, mlatilne stroje na roko, na gepelj in na par, lokomobile, stroje za čiščenje žita, stroje za drobljenje in rezanje krme, sploh vse gospodarske stroje in oprave.

☛ Cenike s podobami pošilja se na zahtevanje zastoj in poštne prosto. ☛ (10-7)

## Mir v Evropi

je zagotovljen, zato pa iz inozemstvi več velikih naročil na obleko. Največja in najbolj znana tovarna za obleko mora vsled tega prodati svojo zalogo, ki je bila namenjena za inozemstvo in ki obstoji iz nad 2300 elegantnih, namodnih, krasno opravljenih

## narejenih oblek

za pomlad in poletje v vsaki velikosti. Te obleke se prodaja za tako nizko ceno, da je le delo plačano, kajti zaloga se mora izprazniti, da bode mogoče naprej delati. Vsaka obleka obstoji iz namodnih narejenih hlač, iz telovnika (gilet) in iz elegantno izdelane suknje, kakor kazeti podobni. Barvo obleke je mogoče izbrati ter tudi kvaliteto.



Cela narejena,  
poletna  
obleka  
za  
gospoda.  
hlače, suknja  
in  
telovnik

I. kvaliteta  
le  
gl. 5.50



Le  
gl. 7.50

II. kvaliteta:  
Fina, cela obleka iz brnskega namodnega blaga.

III. kvaliteta:  
Najfinejša obleka iz Reichenberskega blaga.

Le  
gl. 9.50

Pri naročilih zadostuje naznaniti dolžnost hlač, mero okol prs in dolžnost rokavov ter željeno barvo. Uzorce se ne more poslati, ker se oddaja le cele obleke. Naročila pošilja po poštne povzetji (50-2)

„Fekete's“ Herren-Kleider-Filiale,  
WIEN, Hundsturmstrasse Nr. 18, alt.

## Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice  
v Gradi.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izorno zalogo:

Vrtnic, visokodebelnatih in pritličnih: sadnega drevja, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahtitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotilnega drevja in grmovja, drevja (16-6) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vseh vrst sadja.

☛ Cenike je dobiti zastoj in franko. ☛

## Lepo kravo,

kravo s teletom, štiri junice,  
in par junčkov, (52-2)

križavega plemena, prodam takoj pod prav  
ugodnimi pogoji zaradi svoje preselitve.

Ponudbe in vprašanja naj se izvoli pošiljati na

**Jos. Lavrenčič-a,**  
v Ljubljani, národní trg, št. 12.

## „AZIENDA“

avstrijsko-francosko društvo

za

zavarovanje proti elementarnim nezgodam  
na Dunaji.

Društveni delniški kapital znaša

6 milij. frankov = 2,400.000 zlatov.

„AZIENDA“ zavaruje

## proti škodi po toči

po najugodnejših pogojih in za trdne premije, ne da bi se imelo pozneje še doplačevati. Premije se odmerijo kolikor mogoče ceno in kdor precej plačati ne more, se mu dovolj do konca septembra obrok k plačilu premije.

Oglasila za zavarovanje vsprejema se pri

glavnem zastopstvu „AZIENDE“

v Ljubljani, Slonove ulice št. 52.

(53-1)

Glavni zastopnik:

**Josip Prosenc,**